

Erref. kodea: LAF-219-191 [53]

Izenburua: Hainbatetik jasotako lanak:

[Lassalle, Leon] 'Ikertzaile': *Berhogoi
enetako astea*

Berhogoi orenetako astea.

Ez dakit baden memento huntan, gure aintzindarien
jaurtatu duten lege hori bezembat aipatua den gauzarik.

Betbetan, joanden ekainaren hogioite batean, frantziako
gubernioak berhogoi orenetako legea bozkatzzen zuen. Front
Populairerako gizonen agindu zioten beren bozemaileri eta
futeho lehen bai lehen obratu. Emeki emeki ofizio guzeta-
rat hedatzen ari dute itsutaki, eta erran behar dugu, hastoko
kar hura hipituz eta hoztuz dohala. Bai bat gogoetatzen
direnak lotzatuak daude, ezen ondorio hitzak duzke
lege horrek gure harat hurnatetan.

Orainokoa ez ditzake erran zertaratuko giteuen eta batzu
beldur baduza, besteak alegararik dagozki, zabalet mirakulu-
ren aidentu.

Zer pentra lege hortaz?

Hastapenean, berhogoi orenetako astea, ezin dratuzko asmu-
bat izan da; hari esker, bazterrak higitugogo zituztenek,
langiar^{le} bildu dituzte eta berotu. Lindikaten buruek bada-
kito alabainan, besteri aintzintzea galdetan, ez dela italto.
Badakite galdegin behar dela ukaiteko eta arnizetan
galdatzen dute ezin ardietsia, doi baten ukaiteko, emeki
balin bada emeki.

Hemeretzi-garren mendearen hastapenetarik hurnat

eguneko lana, hamasei ornetarik zortzietarat ekarri dute,
eta beren baitan zioten langileen sustengatzailek: "zortzi
ez gura gutxiagotarat helduko, bereziki gure egunetan?"

"Bazter guzietan diote, jake baino jateko geihago dela?"

Horra hor, behar goi ornetako astea ekarri daukum asmua,
ezen hura zer dioten lege horren sustengatzailek.

"Lana hipituz ez dugu baitezpada ~~to~~ jatekoa hipitu
nahi, bainan jan bidea emendata. Diote jatekoa nasaiti
eta gaundika dela eta luzkitartean, zombat eta zombat
jende errumei erdia buluzorik, erdia gosetik dagojinak,
arritzetan zeneko zola atherbatzat dutelarik.

Hatena gachto huntarik atheratzeko, behar dugu oroz garetik
lan eskasia bahitu eta berdeburuan langileen ^{fa} jan bidea
emendata. Horiakotzat ~~to~~ asteko lana behar goi zortzi ornetar-
rik, behar goietarat ekarri. Lan beraren egiteko, nagusian
berehatuak izanen dira, lanik gabe dagozinen hartzerateta
horrela, "chomage" edo lan eskasia hipituko da.

Hori ez da aski, behar dira oraino langileen jomalarik
hobeki partitu, zatikatu, emendatu. Egitate horren
ondorioa hauek izanen da: Langilea hobeki pagatua
delakotz, geihago janen du, eta ezin bizia osoki lurr-
tuko da."

Horiek guzian legearen aldekoen asmua dira eta
hein batean arrazoi badute, lilien artean elhorria hor dago.

Sege horren gidelsoek ahangten dute, lan eskasia beste
 aintz horat humaten seme dela. Heriko horat humat
 guzieren, lan mota guzieren, berhogoi orenetako astearen emai-
 tea, zozokeria haindi bat laiteke. Zer erran zenezarete
 gobernioak emaiten balu guzieren, eri ez direneri ere, erre-
 medio bera? Ber bizan, lan eskasia ez da bardin
 hedatua lan guzietan, eta eskualde guzietan.

Lanik gabeko en erdiak baino gehiago Parisiko ingu-
 rietan ditugu eta besteak, "Nord, Gironde, Bouche-du-
 Rhone" eskualdetan.

Zentako behar dute erremedio bera eman, lan eskasia
 senditzen ez duen, ofizio bati? Gehiago dena, zombait
 lan motetan, hala nola "defense nationale" tako lanetan
 langilerik ez dezakete kausi.

Besterik ere bada oraino, langile bat ez daiteke beste
 batez ordaint. Galabainan zurginak, espartin egiten ez
 daki, ez delakotz hartakoa. Eta beraz eman dezagun,
 nagusi bat berehatzen duela gobernioak, Paul zurginaren
 Giarre espartin egiteaz ordaintzerat, Pauli behar duen pausua
 ren emaiterko: iduritzen zaut eta zueri ere segur, nagusi
 horrek, galtze handia dukela, Giarre ez delakotz bere
 lanean. Ahal eta ez, bizia kariatuz joanen da eta langileak
 errechtasun handiagokoak kausitzeko orde lege hortan,
 errumestuz johan behar du.

Ba lanan Hipiti behar da eta ez gira segur erotik
berhogoi orretarako astearen etan. Bainan gobernuan
utz ditgala nagusiak, beren lanaren arabera egiterat
eta segur gura lege hori, mangu izenteko orde, orduan
balios izanen dela. othoi, othoi, konpreni dezatela que
antzindariak ez ditela orotan finkatzen ahal eta
estualde huntako on den arnual, beste batan dako
ez duela ez bururik, ez buztanik.

Ikertzaile.

Gatararen oinetan gochoki hedatua, bidarean ezkeretik huna Trouleguy. Bere
 etche churi, multeko guziaz irriz dago, egun guzian airoten duen iguzkiari. Herria
 gairdikien duela, ~~hala~~ bliza zaharra, behenbiziko liekharrean. ~~Hala~~ Idurikute
~~ere~~ bere goratasunaz erakutsi nahi dantula, geriza gainetik heldu zantula.
 Herri guziaren zain dago. Baina zahartzeak ez du onik eta berri bat eman ^{diot} ~~dit~~
 Herri berri berri. Han hementea, eta bereziki herriari beha danden maldetan
 mahasti gohorak, beren aihen baliosak hedatzen dituzte. Bliza zaharra
 alde guzietatik berarkatzen duela liekharak, Faregabeko mazela du izentzat
 Iguzkiak nasaki berotzen ditu nahasi olko kargatuak ~~utan~~ joritzen
 eta hasten dituela. Na, ~~hona~~ liekhar hori, eskual herri guzian eta
 gure Herriko mugetaz kanpo ere, hain ohorezki ezagutua den Troulegiko
 arnoaren aurkintzea. Ez dantzet erran behar zer atherekin hautatua
 diren hergo mahasti ondoak, zoin hurbiletik segitua mahastari dohozkat
 herri hura guziaz. ^{joanden untean orziraile sardoz, anhauseta bostta nintzen kanon untean} Ez hari beraz gure pertulari batetik ~~gure~~ ~~batetik~~
 liekharrean ~~hona~~ ^{hona} ~~hona~~ ^{gauraz hots gothona egon zuen eta honna ederra er toha. Bostta} ~~batetik~~
 oraiten badantte "Haritz mihulak berde adarra"
 zagoekin, zera ja mahastak atherazak ziren. Prantzia behenon egiten duten ^{uzala, Faregabeko}
 "Bliza huren jantxo indana" ^{liekharrean, gozaldetat}
 "Faregabeko arno zaharra" ^{lasto ma egina zuten}
 "Trouleguy-ko fama dakara" ^{mahastien inguruan, botzen}
^{hauteko, iguzkia batetik}
^{guziak erre aintzinean.}
^{Makin guti ezin zuen}

Bura aberatsa balin bada Faregabeko karkoan, iguzkia ^{manera berezi}
 batez laguntzen baditu hango mahastiak, ~~er~~ ~~be~~ aithortu behar da
 lehengo eta orainko jabek bazakite eta badakite la luraren laguntzen
~~hona~~ mahastiari ahalik zeina emanarazten.
 Trouleguy bertze aintz eskualdetan bezala (hala nola Brijonyn bitikorenak
 mahasti ederretan) hauteko arno churiak badia, ura ahorat jontz
 nago heiri orhoituz. Baina Trouleguyko arno aipatuena, arno gorriak
~~di~~ segurki:

Paregabeko lurari behatzen. Urte gutien joan bat Paregabeko lurari behatzen
"Calvarie" Parichkolak metaka ikus daitezke. Hala hala nun nahi budi eta libre
herrestoak. Bur aberati soberanoa, aironki eta gizenki dakartzkume mahasti aienak.

Ter mota kauritzen dugu mahasti horietan. Behenik "Gehena" ~~mahasti~~ zango
famataa, eta chuchena. Mansone, pinot, sauvignon zangoak ere bere aberastasuna
aurthirikiz en dute Trouleguyko arnoari, lehen lehen herruntan emaita dutela.

Boulogne hoberenetri deus ez du zor.

Trouleguyko arnoa begia daiteke hogoi urtez goiti. Demora hortan bethaldatzen
~~arida~~, ~~fungatzen~~ onitzen. ~~egungo nagusia~~ Trouleguyko egungo nagusia oran
dezaite, 1821^{eko} ~~bat~~ ^{arno} ~~bat~~ urdin, zilarrezko batetik gochoki pherokatu zituela zintzen
1887^{eko} urthe. Hiruetan hogoi urthe errechki jasaiten zuten.

1893^{eko} 1921^{eko} 1929^{eko} urthe hoberenetariki izan baziren, gerlako urtheek bertze
ganza guziri bezala on guto egin zuten mahastieri. Urteki Trouleguyko lurra
eta iguzkiaren indarra ez laifora eihartzen diene gantz-izaitetarik! Hona zertako
egungo egunean ere Trouleguyko arnoa lehengoaren heinean oten; gortu bere
eta bereziki haraun usain oneto bere.

Zer izan den

Alajotam ~~bat~~ ~~atx~~ aski gohara ^{izagan} ~~kelan~~ behar dugu Trouleguyko ~~ar~~ arnoa.
ren etorkia. guretzekoz. Bugacq idazleak mintzo da, egue d'Trouleguy
deithu etrualdun ^{onak} ~~ar~~ oran ichtoioaz. Dio arno horren hastayena
eta biharanumat, ~~hain~~ ^{hain} len zahar andanetan. baito Paregabearen
nagus, Etchevery antchart, baiforiko ~~ma~~ aruzuez eta etrualde hartako
Konseilari jeneral denaren ~~guz~~ fagorez etruetan urhan ditut lan horiek
E behetaren zombat emaiten daute.

X analyse de documents.

~~egungo~~ ~~Deuse~~ ~~da~~ ~~ez~~ ~~dezaite~~ ~~deus~~ ~~uzta~~ ~~zer~~ ~~bait~~ ~~ere~~ ~~in~~ ~~gabe~~. Zer baitetarai
heltzekoz ~~izandaren~~ ~~gortuz~~ ~~ez~~ ~~gare~~ ~~gure~~ ~~izendiaz~~, nekiaz eta lanaz guzide
izan behar. Trouleguyko arnoa onen hortarat heldu balin bada, egue
da egue, haren arthatzuileak karkoz eta biphulki arizan direlakoz
lurarenkin borroka. Paregabearin jabeak eman dautan kontatu
bortan ituriko dugu ~~hain~~ nola arthatzan diene mahastiar eta
bide nabar ere, nola jokatzen ziren duela ehun bat urthe.

Kontatu hori zortzi urtheren dako egina izentzen 1846^{eko} Sonamantze
Jean et Parbatz laborariak.

